

פיתוח אתר WebCT כאמצעי עזר ללימוד עברית מודרנית

יונה גלעד

תוכנית המתחילים באוניברסיטת סידני, שעבורה פותח האתר המקוון, עוקבת אחר תוכנית הספר **עברית מן ההתחלה** ומשלבת גם את שיעורי ההאזנה והתרגול בדיבור מתוך **מה נשמע**. באמצעות השימוש באתר מורחבות שעות החשיפה לעברית; הלומדים המעוניינים יכולים לעסוק בשפה ביתר הרחבה ממה שמספקות שעות ההוראה המוגבלות, בין באמצעות תקשורת של קבוצות דיון ובין על ידי ניצול הזמינות של חומרי לימוד נוספים (תקליטורים, ספרות עברית בתרגום אנגלי).

הקדמה: רציונל הקמת האתר

חשיפתם של לומדי שפה שנייה/זרה (L2) לשפה הנלמדת במסגרת קורס אקדמי, בחברה שבה השפה הנלמדת אינה שפת המקום, מוגבלת כמעט לחלוטין לשעות הלימוד הפורמלי. הלומדים במסגרת כזאת אינם חשופים ל"מציאות הטבעית" (real world) של השפה, אלא ל"עולם הלימוד" שלה.

פיתוח אתר WebCT, כאמצעי עזר לימודי נוסף, פותח אפשרויות נרחבות בפני המרצה לסייע לסטודנטים במעבר שעליהם לעשות מלומדי שפה שנייה למשתמשים בשפה שנייה (ראו Cook, 2001).

ההתפתחויות הטכנולוגיות המאפיינות את עשרות השנים האחרונות, הן בחיי היום-יום בכלל והן בתחומי החינוך וההוראה בפרט, מאלצות את אלה העוסקים בהוראת שפות שניות/זרות לאמץ רבות מטכנולוגיות חדשות אלה, אם ברצונם שהוראת השפה ולימודה יהיו רלוונטיות לדור הלומדים העכשווי. השימוש במחשבים ובטכנולוגיות מתקדמות, מעבר להיותו אמצעי עזר לימודי נוסף, מאפשר ללומדי השפה להתערות בחברות דוברי השיח הילידי של שפה, גם אם הם לא מצויים שם באופן פיזי. בהקשרים אלה ברצוני לדון בפיתוח אתר העזר ללימוד מקוון של העברית המודרנית באוניברסיטת סידני.

תוכנית הלימודים בעברית

עברית מודרנית היא אחת מ-15 שפות מודרניות הנלמדות בבית הספר ללימודי שפות ותרבות באוניברסיטת סידני. שפה מודרנית מוגדרת כשפה מדוברת; באוניברסיטת סידני הקורס לעברית מודרנית נפרד מהקורס לעברית קלאסית שבו נלמדת העברית התנכ"ית.

יונה גלעד היא מרצה לעברית מודרנית במחלקה ללימודי עברית, מקרא ויהדות באוניברסיטה של סידני, אוסטרליה.

תחומי עניין: תהליכים והתנהגויות בלמידת שפה זרה/שנייה; תאוריות סוציו-תרבותיות על למידת שפה.

העברית המודרנית נלמדת במהלך 52 שעות סמסטריות, בשתי פגישות שבועיות של שעתיים במהלך 13 שבועות.

בשנת תשס"א תוכניות הלימודים לקורסי העברית המודרנית באוניברסיטת סידיני אימצו את תוכניות הלימודים שפותחו בבית הספר לתלמידים מחו"ל על-שם רוטברג, באוניברסיטה העברית בירושלים. בד-בבד תוכניות הלימודים באוניברסיטת סידיני אורגנו כך שהן יחפפו את המבנה הספירלי של הוראת השפה מרמות א-ו שפותח בבית ספר זה.

מאותה עת ואילך, תוכניות לימודי העברית המודרנית באוניברסיטת סידיני כוללות 12 יחידות לימוד, שש במסגרת תוכנית המתחילים ושש במסגרת תוכנית המתקדמים. יחידות לימוד אלה מאורגנות בצורה זו: חומר הלימוד של רמה א' מוקנה במשך ארבעה סמסטרים במהלך השנה הראשונה והשנייה בתוכנית המתחילים (208 שעות לימוד), וחומר הלימוד של רמה ב' מוקנה במשך שני סמסטרים במהלך השנה השלישית בתוכנית המתחילים (104 שעות לימוד). חומר הלימוד של רמה ג' מוקנה במשך שני סמסטרים במהלך השנה הראשונה בתוכנית המתקדמים (104 שעות לימוד), חומר הלימוד של רמה ד' מוקנה במשך שני סמסטרים במהלך השנה השנייה בתוכנית המתקדמים (104 שעות לימוד), וחומר הלימוד של רמה ה' מוקנה במשך שני סמסטרים במהלך השנה השלישית בתוכנית זאת (104 שעות לימוד).

התואר בעברית מודרנית מורכב מהשלמת שש יחידות לימוד הנלמדות במהלך שלוש שנות לימוד. הסטודנטים מתקבלים לתוכנית הלימודים בכל אחת מיחידות הלימוד. לפיכך, לאחר השלמת מבחן המיון שקובע את רמת ידיעתם ומשבצם ביחידת הלימוד המתאימה, הסטודנטים משלימים שש יחידות לימוד. מבחן המיון מבוסס אף הוא על מבחן המיון של בית הספר לתלמידים מחו"ל באוניברסיטה העברית, ואילו הוספנו חיבורים לרמות השונות וכן שיחה בעל פה. מרכיבים אלה נוספו משום שבחינת המיון לבדה לא תמיד משקפת את ידיעת השפה ו/או את מיומנות התקשורת האמיתית של הסטודנט.

תוכנית המתחילים באוניברסיטת סידיני, שעבורה פותח האתר המקוון, עוקבת אחר תוכנית הספר **עברית מן ההתחלה א-ב** (חייט, ישראלי וקובלינר, 2000, 2001). כמו-כן היא משלבת בתוכה את שיעורי ההאזנה והתרגול בדיבור מתוכנית קלטות השמע **מה נשמע** (קובלינר וסימונס, 1995) שנכתבה כתוספת למהדורה הישנה של **עברית מן ההתחלה** (חייט, ישראלי וקובלינר, 1990). שיעורי ההאזנה והתרגול בדיבור הם מרכיב מרכזי בתוכנית הלימודים. לפיכך הסטודנטים נדרכשים להשלים, במסגרת לימוד עצמי, שיעור מעבדה אחד בשבוע בממוצע ולהקדיש לכך שעה אחת.

בשנת תשס"א, השנה שבה תוכניות לימודי העברית באוניברסיטת סידיני הותאמו לתוכניות לימודי העברית והוראתה בבית הספר לתלמידים מחו"ל, הייתה לסטודנטים גישה לתוכנית השמע (שהועברה מהקלטות למעבדה הלשונית הדיגיטלית באוניברסיטה) רק

מחדר הלימוד העצמי במרכז ללימודי הטכנולוגיה באוניברסיטה. במהלך אותה שנה, הסטודנטים למדו לבצע את המטלות הנדרשות מתוכנית זאת ודיווחו הן על הנאה מצורת לימוד הזאת והן על השיפור שחל ביכולת ההאזנה והדיבור שלהם. כמו-כן אני, כמרכזת הקורס, נוכחתי בשיפור שחל במיומנויות ההאזנה והבעה בעל פה, הן בשטף הדיבור והן בתקינות הדיבור.

פיתוח אתר ה- WebCT על 'חורבות' המעבדה

באוקטובר תשס"ג, לקראת סיום שנת הלימודים, עבר חדר הלימוד העצמי במרכז ללימודי הטכנולוגיה באוניברסיטה שיפוץ מחודש. במהלך השיפוץ פורקו תאי הלמידה האישיים שהיו מותקנים בחדר זה שהקנו פרטיות ואפשרו לסטודנטים לבצע את מטלות ההאזנה ודיוושי הדיבור בתאים נפרדים. התוצאה הייתה שנותר חדר אחד גדול שאכלס את כל הסטודנטים שנמצאו בו באותו הזמן ללא הפרדה בין לומד ללומד. מאז ששיפוצים אלה הושלמו וצורת חדר הלימוד העצמי השתנתה, התחילו להגיע אליי דיווחים שליליים מצד הסטודנטים. הם דיווחו על תחושת אי נוחות מהשהייה בחדר, ובעקבות זאת - חוסר רצון להשלים את מעבדות השמע השבועיות. הסיבה לחוסר הנוחות שלהם, שהביאה להפחתה בהשלמת השיעורים השבועיים במסגרת הלימוד העצמי, הייתה ההרגשה שהם 'חשופים' לסטודנטים האחרים המצויים בחדר. הם הרגישו אי נוחות מדיווש מטלות הדיבור השונות. טענתם העיקרית הייתה ש'רק בעברית נדרש לבצע מטלות דיבור, הסטודנטים האחרים שלומדים שפות אחרות רק מקשיבים ומשלימים מטלות כתיבה'.

עקב זאת עלה הצורך לחפש דרכים חלופיות לאפשר גישה לשיעורי ה'מה נשמע'. אילוץ נוסף שהביא לחיפוש גישות נוספות לתוכנית השמע: סטודנטים רבים שלומדים אצלנו אינם סטודנטים מן המניין. חלקם לומדים בתוכנית לימודים חלקית ועליהם לנווט בין הנדרש מהם במקומות העבודה שלהם ובין דרישות האוניברסיטה. חלקם רשומים באוניברסיטאות אחרות בעיר ורק משלימים את לימודי העברית באוניברסיטת סידני, משום שזאת האוניברסיטה היחידה במדינת ניו-סאות'וולס שבה מוצע מקצוע זה. נסיבות אלה הקשו על רבים מהסטודנטים להשלים את הלימוד העצמי במעבדת השמע בנוסף לשתי פגישות הלימוד השבועיות.

בנוסף לכך, ככל שהשימוש בלימוד המקוון הפך נפוץ יותר בקורסים ובתכניות הלימוד השונות באוניברסיטת סידני וככל שהסטודנטים התרגלו יותר לדרך לימוד זאת, הם הביעו רצון שגם התוכניות לעברית מודרנית יכללו מרכיבים של לימוד מקוון.

בשל כל הסיבות האלה החלטתי להתחיל לפתח מרכיב של לימוד מקוון כאמצעי עזר לימודי נוסף לתוכנית הלימודים. המטרה העיקרית הייתה שהמרכיב המקוון יאפשר ללומדים גישה לתוכנית השמע 'מה משמע' - מהמחשבים הביתיים שלהם.

החל משנת תשס"ד התחלנו לחפש דרכים לפיתוח אתר לימוד מקוון לעברית מודרנית. אנשי מחשבים מהמרכז ללימודי הטכנולוגיה ייעצו לנו להתקין את 'מה נשמע' על – WebCT Web Course Tools. התוכנה שבה משתמשים באתרי הלימוד המקוון באוניברסיטת סידיני. קיבלנו אישור מ'אקדמון', בית ההוצאה של אגודת הסטודנטים של האוניברסיטה העברית בירושלים, להתקין את קלטות השמע על אתר האוניברסיטה. ראוי להדגיש שאתרי הלימוד המקוון באוניברסיטה הם אתרים סגורים. במילים אחרות אתרי הלימוד המקוון פתוחים רק לסטודנטים הרשומים ביחידת הלימוד המסוימת שאליה משתייך האתר. אי לכך רק לסטודנטים לעברית מודרנית יש גישה לאתר ולחומריו.

באוקטובר תשס"ד, חמישה מתוך שישים ושבעה שיעורי 'מה נשמע' הועלו על אתר העברית המודרנית, והסטודנטים התחילו לבצע את המטלות מהמחשבים הביתיים שלהם. חשוב להדגיש שמכיוון שהאתר נמצא באינטרנט יש אליו גישה מכל מחשב, אם באוסטרליה ואם מחוצה לה, המחבר לאינטרנט. המשלב החיובי ביותר לחידוש זה הניע אותי להעלות את כל שאר שיעורי המעבדה על האתר.

בד-בבד התחלתי לחשוב על דרכים לפתח את האתר ולכלול בו מרכיבים נוספים. התחלתי לקרוא ספרים ומאמרים העוסקים בפיתוח אתרי לימוד מקוון (Curtin 2002; Dowling 2003; Warschauer 2000; Littlemore 2001; Thomas 2003 ואחרים). כל המקורות הללו עסקו בלימוד מקוון בלימודים גבוהים בכלל ובאתרים שפותחו ללימוד ולהוראת אנגלית כשפה שנייה/זרה. אולם הערכתי שאוכל ליישם הרבה מן הרעיונות והפיתוחים הנידונים במקורות אלה באתר העברית.

בעיקר התגבשה אצלי ההכרה שהאתר יוכל לשמש מסגרת גג שתקנה ללומדים את האפשרויות הבאות: בראש ובראשונה - באמצעות השימוש באתר יורחבו שעות החשיפה לשפה מעבר לארבע השעות השבועיות. אכן, המטלה השבועית של השלמת מעבדת שמע אחת לשבוע הצליחה באופן עקיף להביא לכך שהלימודים מתפרסים על קרוב לחמש במקום על ארבע השעות השבועיות. בנוסף לכך קיוויתי שבאמצעות האתר הלומדים המעוניינים בכך יוכלו לעסוק בשפה באופן מורחב יותר, אם באמצעות תקשורת דרך קבוצות הדיון, אם באמצעות גישה נוספת וזמינה יותר לחומרי הלימוד (כגון התקליטורים של **עברית מן ההתחלה**, חומרי דקדוק ותחביר), ואם באמצעות גישה לחומרים ומקורות המצויים באוניברסיטה שאין באפשרות לעסוק בהם בהרחבה (כגון ספרות עברית בתרגום אנגלי).

כמו-כן בהיותי מודעת לחשיבות שבני דור הלומדים העכשווי, שהם בבחינת 'משתמשים ילידים' (Warschauer 2000:2), מייחסים למכלול הטכנולוגיות האלה ולמקומן בחיי היום-יום שלהם, שיערתי שאפשרות של לימוד מקוון תשמש אמצעי נוסף להגברת המוטיבציה לעיסוק בשפה.

בנוסף, רציתי להקנות ללומדים מיחידות הלימוד השונות באוניברסיטה אפשרות לתקשר אלה עם אלה. לבסוף, הערכתי כי בעתיד נוכל ליצור פורום של תקשורת בין-

אוניברסיטאית, שבמסגרתה סטודנטים באוניברסיטאות שונות ברחבי העולם יוכלו לתקשר זה עם זה באמצעות קבוצות הדיון.

ממה מורכב האתר

בתחילת הסמסטר הראשון בשנת תשס"ה נחנך אתר הלימוד המקוון לתוכנית המתחילים. האתר כולל 14 תיקיות ובהן רבים מחומרי הלימוד המצויים בשימוש בתוכנית המתחילים: תיקייה אחת לתוכנית השמע 'מה נשמע', ושתי תיקיות לתקליטורים של **עברית מן ההתחלה** א-ב שכתבו מרצים מסגל המורים של בית הספר לתלמידים מחו"ל.

כמו-כן האתר כולל את התיקיות והקבצים הבאים: לכל אחת משש יחידות הלימוד של תוכנית המתחילים יש תיקייה נפרדת, ובכל תיקייה ארבעה קבצים: הקובץ הראשון כולל את כל המידע הכללי על יחידת הלימוד, כגון מיומנויות לימוד, תוצאות הלימוד, הערכה ונוכחות. הקובץ השני כולל את תוכנית הלימודים המפורטת לכל הסמסטר. בקובץ השלישי מסוכמים, בצורה השימושית והפשוטה ביותר, כל חוקי הדקדוק והתחביר שיחידת הלימוד מכסה. הקובץ הרביעי כולל את החומר שיכוסה במבחן הבא. את כל הקבצים האלה והמידע שבהם כתבה מרכזת התוכנית לעברית מודרנית.

בנוסף, האתר כולל את התיקיות הבאות: תיקיית קבוצות הדיון שבאמצעותה הסטודנטים מתקשרים זה עם זה בעברית, אם כדי לשאול שאלות זה את זה או את המרצים, ואם כדי לבצע מטלות לימוד המתאימות במיוחד לצורת לימוד זאת (לדוגמה, כתיבת דיאלוגים או כתיבת טיוטות לחיבורים כדי שהסטודנטים האחרים יספקו להם משוב). תיקייה נוספת - משאבי למידה ובה ארבעת הקבצים הבאים: קובץ קישורים לרשת האינטרנט (כלולים בו קישורי רשת לישראל וללימוד עברית באמצעות האינטרנט); קובץ מונחי דקדוק ותחביר הכולל כעין מילון ובו מופיעים שמות המינוחים הן בעברית והן באנגלית, וגם הסבר קצר ודוגמה שימושית; קובץ הכולל רשימה של ספרים עבריים בתרגום אנגלי המצויים בספריית האוניברסיטה; ולבסוף, קובץ שבו הסטודנטים יכולים לתת משוב וחוות דעת על האתר עצמו. כמו-כן ישנן שלוש תיקיות נוספות שהמרכז לטכנולוגיה מתקין באופן קבוע בכל אחד מאתרי הלימוד המקוון באוניברסיטה. תיקיות אלה כוללות קשרים לספריית האוניברסיטה ולמרכזי הסיוע הטכני המקוון.

בניגוד למרבית הקורסים האחרים באוניברסיטה שבהם יש אתר נפרד לכל יחידת לימוד, החלטתי לכלול את כל יחידות הלימוד של תוכנית המתחילים באתר אחד. הסיבה העיקרית לכך היא שרציתי ליצור מסגרת משותפת לכל הלומדים, שבה הסטודנטים מיחידות הלימוד השונות יוכלו לתקשר זה עם זה. באמצעות יצירת מסגרת זאת אני מקווה להרחיב את החשיפה לשפה ולדובריה השונים מעבר למסגרת הלימוד הכיתתית המצומצמת. סיבה נוספת היא שהרבה מחומרי הלימוד משותפים לכל יחידות הלימוד, ורציתי שלסטודנטים

שמעוניינים בכך תהיה גישה לחומרי לימוד שבהם השתמשו בעבר או שבהם ישתמשו בעתיד הקרוב.

בנוסף לכך, אפשרנו כניסה לאתר לסטודנטים מתוכנית המתקדמים. הסיבה לכך היא שבתשנ"ה לא הספקנו עדיין לפתח אתר נפרד לסטודנטים בתוכנית המתקדמים, אולם רצינו שגם להם תהיה גישה לאתר המקוון ובעיקר אפשרות לתקשר באמצעות קבוצות הדיון שבאתר.

תוצאות ומסקנות

מהמשובים שהתקבלו מהסטודנטים ניתן ללמוד שקיום האתר היווה חידוש חיובי ביותר. הסיבות לכך הן, בראש ובראשונה, שאפשרנו לסטודנטים גישה לתוכנית השמע 'מה נשמע' מהמחשבים הביתיים שלהם. חידוש זה אפשר לסטודנטים הן להשלים את שיעורי ההאזנה והתרגול בדיבור במקום ובזמן הרצוי להם, והן, ובעיקר, לדווש ולתרגל דיבור בעל פה ללא קהל שומעים בלתי רצוי. בכך נפתרו רבות מן הבעיות שעלו שנתיים קודם לכן בעקבות שיפוץ ושינוי חדר הלימוד העצמי במרכז לטכנולוגיה באוניברסיטה.

כמו-כן על ידי פיתוח התיקיות הנוספות המתוארות לעיל, יצרנו אפשרויות לסטודנטים המעוניינים בכך להיחשף לשפה מעבר למסגרת הלימוד הכיתתי המצומצם. אפשרנו להם לתקשר עם סטודנטים אחרים שלומדים איתם הן ביחידת הלימוד שלהם והן ביחידות הלימוד האחרות בתוכנית. בכך שכללנו קישורים לאתרי אינטרנט אחרים, וקירבנו אותם למידע הקשור לישראל וללימודי עברית. למעשה יצרנו להם אפשרויות להרחיב את חשיפתם לשפה הן במסגרת 'עולם הלימוד' והן במסגרת 'המציאות הטבעית' של העברית ובכך סייענו בידם לזרז ולקדם את רכישת השפה.

בנוסף לכך, תדמית הקורס לעברית מודרנית חודשה אף היא, ועכשיו קורס זה נמנה על הקורסים שיש להם אתר ללימוד מקוון. מעלה נוספת היא שהמרצים בתוכנית למדו מיומנויות חדשות שפותחות את הדרך בפנינו להמשיך ולפתח עזרי לימוד חדשים ובכך אנו מוודאים שלימוד העברית והוראתה אינם קופאים על שמרם, אלא מצויים בהתפתחות מתמדת.

לסיכום - שתי הערות: ראשית, ברצוני להדגיש שקיום האתר לכשעצמו אינו ערובה להצלחה בהקניית השפה. ככל אמצעי עזר לימודי נוסף, האתר המקוון יעיל אם הוא מנוצל כראוי בידי הלומדים. דווקא בשל בעובדה שהשימוש באתר הוא בעיקרו אוטונומי ונתון לשליטתו האישית של כל לומד, על המרצים לעקוב בהקפדה אחר מידת השימוש באתר על ידי כל סטודנט וסטודנט (אחד מתפקודי תוכנת ה-TWebC מאפשר מעקב כזה). על המרצים לוודא שהלומדים משלימים את כל מטלות הלימוד, ושהם משתתפים באופן פעיל בקבוצות הדיון. מניסיוננו, סטודנטים שאינם פעילים הם סטודנטים הנתקלים בקשיים טכניים בגישה לאתר

המקוון מהמחשבים הביתיים שלהם. ברגע שהבעיות הטכניות נפתרות והגישה הופכת קלה ומידית, הסטודנטים משתמשים באתר באופן קבוע. שנית: חשוב לפתח מטלות לימוד המתאימות במיוחד ו/או באופן בלעדי ללימוד מקוון. אחד מסוגי התרגילים שהנהגנו הוא כתיבת דיאלוגים 'אמיתיים' ובהם שני סטודנטים כותבים במשותף את הדיאלוג הנדרש באמצעות השימוש בקבוצת הדיון. מטלה מסוג אחר היא שהסטודנטים מצרפים את טיוטת הטקסט שהם כתבו כך שהסטודנטים האחרים יספקו להם משוב הכולל הערות והצעות לתיקון ולשיפור. את הטקסט הערוך הם מגישים להערכה.

לסיום, לקראת שנת הלימודים הזאת - תשס"ו - פתחנו אתר נפרד לתוכנית המתקדמים, וכן נמשיך בפיתוח מטלות ייחודיות שניתן למלאן רק תוך שימוש במחשבים ובלימוד מקוון.

מקורות

חייט, ש', ישראלי, ש' וקובלינר, ה' (2000). **עברית מן ההתחלה החדש - חלק א'**. ירושלים: אקדמון, בית ההוצאה של אגודת הסטודנטים של האוניברסיטה העברית בירושלים.

חייט, ש', ישראלי, ש' וקובלינר, ה' (2001). **עברית מן ההתחלה החדש - חלק ב'**. ירושלים: אקדמון, בית ההוצאה של אגודת הסטודנטים של האוניברסיטה העברית בירושלים.

קובלינר, ה' וסימונס, א' (1996). **מה נשמע—שיעורי האזנה ותרגול בדיבור לפי 'עברית מן ההתחלה'**. ירושלים: אקדמון, בית ההוצאה של אגודת הסטודנטים של האוניברסיטה העברית בירושלים.

Boud, D. (1981). **Developing student autonomy in learning**. London New York: Kogan Page; Nichols Pub. Co.

Chambers, A., & Davies, G. (2001). **ICT and language learning: a European perspective**. Lisse, The Netherlands: Swets & Zeitlinger.

Cook, V. J. (2001). **Second language learning and language teaching** (3rd ed.). London & New York: Arnold; Co-published in the United States of America by Oxford University Press.

Curtin, J. (2002). WebCT and online tutorials: new possibilities for student interaction. **Australian Journal for Educational Technology**, 18 (1): 110-126. [viewed October 2004, verified 22 December 2005] <http://www.ascilite.org.au/ajet/ajet18/curtin.html>

Dowling, C. (2003). New educational technologies: do they improve learning? **On the Horizon**, 11(1): 14-16.

Gilead, Y. (2004). Revival strategies: Modern Hebrew, the University of Sydney. In G. Wigglesworth (Ed.), **Proceedings of the Marking Our Difference Conference 2003** (pp. 54-66). Melbourne: School of Languages, University of Melbourne.

Hutchinson, T. (1987). What's Underneath? An Interactive View of Materials Evaluation. In L. E. Sheldon (Ed.), **ELT textbooks and materials, problems in evaluation and development** (pp. 37-44). London: Modern English Publications in association with The British Council

Laurillard, D. (1993). **Rethinking university teaching: a framework for the effective use of educational technology**. London; New York: Routledge.

Laurillard, D., Margetson, D., & Griffith Institute for Higher Education. (1997). **Introducing a flexible learning methodology: discussion paper**. Nathan, Qld.: Griffith University, Griffith Institute for Higher Education.

Little, D. G. (1991). **Learner autonomy**. Dublin: Authentik.

Littlemore, J. (2001). Learner Autonomy, Self-Instruction and New Technologies in Language Learning: Current Theory and Practice in Higher Education in Europe. In A. Chambers & G. Davies (Eds.), **ICT and language learning, a European perspective** (pp. 39-60). Lisse: Swets & Zeitlinger Publishers.

Pennington, M. C. (2004). Cycles of innovation in the adoption of information technology: a view for language teaching. **Computer Assisted language Learning**, 17(1): 7-33.

Prensky, M. (2001). Digital natives, digital immigrants. **On the Horizon**, 9(5). [viewed July 2005, verified 22 December 2005]

<http://www.marcprensky.com/writing/default.asp>

בבית הספר ללימודי שפות ותרבות באוניברסיטת סידני, שפות זרות (ועברית מודרנית בתוכן) נלמדות במהלך 52 שעות סמסטריאליות. מצב זה, שבו החשיפה לשפה במסגרת כיתת הלימוד מוגבלת לארבע שעות שבועיות (שתי פגישות שבועיות של שעתיים במהלך שלוש עשר שבועות) ומעבר לכיתת הלימוד אין כמעט לומדים אפשרויות לתקשר בשפה, חייב אותנו כמקני השפה לחפש דרכים להרחיב את

אפשרויות החשיפה לשפה במסגרת 'עולם הלימוד'. בנוסף לכך, היה עלינו גם להפיש דרכים לקרב את הלומדים ל'מציאות הטבעית' של העברית, כלומר לחברת דוברי העברית בארץ.